

LA LITERATURA “PORCA”, UNA PINZELLADA

JAUME FARRÉS I COBETA

El títol que encapçala aquestes ratlles¹ dona per suposada una afirmació que s'ha fet poc, potser perquè és provocadora i produeix incomoditat: existeix una literatura porca dins del corpus de la literatura catalana. Val la pena completar aquesta primera afirmació amb una de segona: la literatura porca la trobarem en qualsevol cultura, en major o menor grau, perquè el tema que tracta i la forma d'encarar-lo és universal.

Dita la qual cosa, em proposo, primer, reflexionar una mica sobre les característiques de la literatura porca i, segon, donar a conèixer algunes mostres d'aquest tipus de literatura, seguint un ordre cronològic, amb la qual cosa espero que quedi clar i demostrat que la presència de la literatura porca en català és antiga i perseverant, malgrat la poca atenció, el menyspreu i el silenci que se li ha dedicat des de la crítica, l'acadèmia o les editorials.

1. L'origen d'aquestes ratlles cal anar-lo a trobar el gener de 1996 quan, havent de fer la presentació del llibre *Versos perversos* de Celdoni Fonoll a l'Ateneu Igualadí, em vaig posar a buscar en la nostra literatura precedents d'aquell tipus de versos que em tocava presentar.

Posteriorment, la setmana del carnaval de l'any 2002, es va celebrar a Cal Ble d'Igualada la “Setmana Eròtica”, en el marc de la qual vaig fer una xerrada reprenent i ampliant el tema de la literatura catalana porca.

En aquesta ocasió, novament, atenent a la petició dels editors de la *Revista d'Igualada*, passo en net i deixo per escrit la meva aportació al tema, que ha de tenir, necessàriament, encara, un caràcter provisional.

LITERATURA PORNOGRÀFICA, ERÒTICA I “PORCA”

Convé separar i diferenciar, abans de res, la literatura pornogràfica, de la literatura eròtica i de la que he anomenat “literatura porca”.

Existeix una producció de literatura estrictament pornogràfica (aquella que, com afirma Beatriz de Moura, està pensada per ser llegida amb una sola mà). El gènere de la literatura pornogràfica, com també passa amb el cinema porno, té una temàtica molt ben delimitada, la que gira a l'entorn de la realització explícita de l'acte sexual en totes les seves variants organitzatives i possibilitats combinatòries. Segurament té un segment de públic fidel que la consumeix, periòdicament se'n convoquen premis, té canals de difusió propis i fins i tot ha produït algunes obres memorables.

És obligat esmentar en aquest apartat les provatures de Manuel de Pedrolo amb títols com *Obres públiques* (1971) i *Els quaderns d'en Marc* (1984) que se li atribueix, així com el col·lectiu Ofèlia Dracs amb *Deu pometes té el pomer* (1980) o Maria Jaèn, amb *Amorrada al piló* (1986). Algunes editorials han dedicat col·leccions al tema pornogràfic, com La Magrana (La Marrana), El Llamp (La cuca al cau), Pòrtic (La piga), etc.

Sostinc, però, que globalment, com a manifestació literària, la pornografia té poc interès i poques possibilitats creatives originals, atesa la seva temàtica tan restringida, poc susceptible d'aportar novetats estètiques significatives.

D'altra banda, estrictament parlant, no acabo d'estar segur que allò que es coneix com a literatura eròtica tingui la categoria de gènere literari. Com afirma J. M. Morrerres, l'erotisme no pertany a l'àmbit de la realitat sinó al de la fantasia. Si la literatura pretén, d'alguna manera, re-crear la vida, i en la vida l'erotisme hi és present en moltes ocasions, serà natural trobar-nos la presència de l'erotisme, amb tota la seva càrrega de joc, de seducció, de passió, d'impuls descontrolat, en passatges novel·lescos o escenes teatrals o poemes, diguem-ne, convencionals. Trobarem, això sí, determinades obres on la càrrega eròtica d'algunes escenes sigui especialment rellevant, però aquesta sempre apareixerà lligada a altres temàtiques: l'amor, la seducció, l'engany, el desig... que donaran sentit i completaran el significat de l'escena.

Em permeto establir una tercera via, una nova etiqueta, que he volgut anomenar "literatura porca", tot i que sóc perfectament conscient de les mancances d'aquesta denominació. En català, l'adjectiu porc/porca té un sentit molt ric, que és el que intento transmetre. La literatura de què parlo és porca en el sentit de reprobable, de bruta, de poc recomanable i edificant, però també de plaent, de lliure, d'espontània, de divertida.

QUÈ ÉS LA LITERATURA PORCA?

Què caracteritza la literatura porca? La temàtica que comprèn és molt àmplia i sempre està relacionada directament amb les necessitats, els costums i les pràctiques que s'experimenten amb el cos físic. Així, serà objecte de l'interès de la literatura porca, no només tot el camp de la sexualitat, amb totes les variants imaginables, sinó també el tema del menjar i el beure excessiu i les evacuacions sòlides, líquides o de gasos, i també les manifestacions corporals més primàries des de la picor, el rot, les pessigolles, la febre, el gargall, les morenes o l'esternut. Qualsevol experiència de

creació literària que tingui per subjecte el cos pot ser tòpic de la literatura que anomenem "porca".

La literatura porca té un element constitutiu indefugible: l'humor. El cos, propi o aliè, és la matèria sobre la qual es munta l'exercici intel·lectual del distanciament i l'humor que es materialitza amb producció literària. Sense l'humor, aquesta literatura no té cap sentit. És una constatació que sempre han anat del bracet els temes porcs amb el sentit lúdico-festiu de la vida. Aquest humor pot esdevenir fàcilment sàtira, irreverència o transgressió.

D'altra banda, la moral judeocristiana ha imposat des de sempre un allunyament del cos, que és pecador i voluble, a favor de l'ànima que s'allunya de la terrenalitat per acostar-se a Déu. Això ha accentuat la mala premsa que té aquesta literatura i l'actitud vitalista i mundana. El pensament tradicional (i gran part de la crítica literària) ens vol fer creure que la literatura porca és de segona o tercera fila, hi ha qui es molesta i es posa tens. La incomoditat d'alguns auditoris malhumorats és evident quan hom entona uns versos pujats de to o llegeix procacitats malsonants. Per això, precisament, els temes porcs han estat utilitzats com a mitjà de provocació eficaç en moments de descontent, de revolta o d'avantguarda.

En aquest tipus de literatura, el vocabulari és molt més important que la sintaxi. S'explota amb eficàcia el valor expressiu de determinades paraules, carregades de sentit i amb una fonètica explosiva. Hi trobarem molt sovint un lèxic procaç, sonor i explícit, de tal manera que moltes vegades, una sola paraula és capaç d'expressar tot un món, impossible d'expressar d'altra manera. ¿Exagerem si diem que la mínima expressió de literatura porca seria un reneç proferit en el moment adequat i amb l'entonació justa? Però, junt amb el valor fonètic i semàntic de la paraula, hi ha també els dobles sentits ("el pardal ja aixeca el vol"), la interpretació equívoca ("te la tocaré"), l'analogia ("quins melons!") i els jocs de paraules ("Caldes de malavella"). Naturalment, és molt habitual trobar

interferències del castellà, ja que quan es tracta d'expressar el sentiment porc de la vida no hi ha remordiments normatius.

La censura (i l'autocensura) ha estat implacable amb aquest tipus de literatura. Per protegir-se'n s'han creat mecanismes de resistència: el pseudònim, la difusió boca-orella, publicacions clandestines o *undergrounds*, la fotocòpia o la retenció en la memòria... Però al costat d'aquest handicap innegable, la literatura porca té unes armes poderoses: és capaç de generar immediatament l'atenció i la complicitat del públic. Interessa. En moltes ocasions, allò censurat sobre el paper s'ha retingut en la memòria i s'ha difós amb més força encara, produint l'efecte contrari al pretès pel censor.

La literatura porca, però, té un perill sempre a l'aguait: el fet de caure en la porqueria gratuïtament, sense el filtre intel·ligent de l'humor o de la sornegueria. Aleshores aquesta literatura esdevé una cosa trista, derrotada i penosa. La intel·ligència del creador és no traspasar mai la frontera de la vulgaritat gratuïta.

Es dóna el cas curiós d'autors que, prenent fer una crítica i una caricatura dels costums poc edificants de la societat del seu moment, ens han deixat pàgines excel·lents de literatura porca, que ha agafat força i volada amb el pas del temps. És a dir, han produït allò que blasraven. De vegades, sense voler-ho, els enemics acèrrims de la literatura porca han contribuït al seu conreu i difusió.

VIATGE PER LA NOSTRA LITERATURA PORCA

Us proposo, doncs, que em seguïu. Anirem a fer un tomb en ordre cronològic per la nostra literatura i ens aturarem en alguns episodis de literatura porca, sense cap altra pretensió que donar-ne testimoniatge i coneixement.

Comencem al segle XII. Hi trobem la primera referència escrita del tema que ens ocupa, la "Cansoneta leu e plana". N'és l'autor el trobador català **Guillem de Berguedà** (1138-1192), home

bel·licós i arrauxat, que va confegir un sirventès dedicat a escarnir i difamar públicament el seu veí i enemic Ponç de Mataplana. Se'n riu i l'acusa de moltes coses, entre altres, d'homosexualitat, una pràctica pròpia de sarraïns i molt mal vista entre els masclers cristians. En aquesta estrofa, avisa els amics del marquès que vigilin les seves parts del darrere quan aquest se'ls acosti. En reproduïxo la versió original en occità, seguida de la traducció.

*"Marques, ben fols qui·s vana
c'ab vos tenga meliana
meins de brajas de cortves;
et anc fills de crestiana
pejor costuma non mes.
A, Marques, Marques, Marques,
d'engan etz farsitz e ples."*

*"Marquès és ben boig qui presumeix de fer
amb vós la migdiada sense unes bones calces de
cordovà, perquè mai fill de cristiana ha escampat
costum pitjor. Ah Marquès, Marquès, Marquès sou
farcit i ple d'engany"*

El **Llibre de tres** és un recull curiós, datat al segle XIV i d'autor anònim, que aplega una sèrie de sentències, consells i observacions breus i contundents que tenen la particularitat que sempre comencen amb la paraula *tres*. Enmig de proverbis seriosos i reflexions cristianes i morals de poca originalitat, l'autor hi incrusta perles com aquestes, que entren de ple en el que venim anomenant literatura porca i que cal entendre en el context en què van ser escrites:

*"Tres coses fan hom alegre: honor inflada, mala
muller soterrada e bella serventa sots flassada.*

*Tres plaers són en aquest món: beure en taverna,
jaure en bordell e cagar en prat.*

2. Diversos autors. *Poesia trobadoresca*. Barcelona: Ed. 62, MOLU, 1982, p. 136.

Tres coses poden fer al lit que no cal hom levar: Déu pregar, e aorar [adorar, estimar] bé a si mateix e gratar lo cul.

Tres coses deshonren hom: mal parlar, squinçat anar e vent de cul tras gitar.

Tres coses fan dona desplaent: color de albu-deca [mena de meló aigualit i insuls] assaonada, e secs pits e anques estretes.

*Tres coses fan les dones com se descalfen: tiren la calça, mostren les mamelles e baden lo cul.*³

Val la pena fer referència també a un tractat de consells mèdico-sexuals del segle XIV, possiblement una traducció o adaptació d'un original àrab, que porta per títol **Speculum al foder**, que traduït vol dir *Mirall del fotre*. Ha estat molt poc divulgat i algú l'ha qualificat del *Kamasutra* català. No va adreçat als metges sinó a un públic ampli. El gruix del llibre es dedica a explicar, sense vergonyes, l'execució correcta de l'acte sexual. Entre els molts consells que dóna n'he triat un de molt útil per als mascles que serveix per resoldre problemes de verticalitat viril.

“Si hom vol que els homes tinguin la verga en erecció, [cal] prendre una lliura de suc de pastanaga, tres unces d'oli de mostassa i cinc unces d'oli de formigues. Barrejar i després friccionar el penis tres hores abans de colgar amb una dona. En acabat, havent fet l'amor, rentar el penis amb aigua calenta, sinó la verga es queda en erecció.”

“Igualment, prendre una part de sang de boc, fer-la assecar i reduir en pólvora. Prendre dues parts de farina de ceba refinada i barrejar tot això amb un bon vi. Escalfar i coure sense deixar refredar.

3. Martí de Riquer, *Història de la literatura catalana* (vol. 2). Barcelona: Ed. Ariel, 1980, p. 128.

*Beure durant tres nits i veureu que això us procurarà un bon coit.”*⁴

En el mateix segle XIV, trobem una sèrie d'autors que en les seves obres manifesten una marcada i gens dissimulada misogínia (és a dir, odi a les dones). Per difamar-les, amb tota la seriositat del món, fan servir recursos de la literatura porca. Vegem com **Bernat Metge** (1346-1413), a *Lo Somni*, parla de les dones que surten a passejar pel carrer i fan els possibles per ser vistes i seduir.

“Quan bé seran arreades e debuixades, si algú les mirava les mamelles, les quals elles desigen per tothom ésser mirades, car per això les traen defora, amaguen-les corrent, volents donar a entendre que no han plaser que hom les veja; e és tot lo contrari, car a penes les hauran cobertes, les tornaran a descobrir e mostrar com pus deshonestament poran, per tal que hom les tenga per belles e els vaja bestiejant detràs.”

Un altre punt de vista sobre la dona ens el dóna Bernat Metge fixant-se en el seu aspecte més privat, al matí, quan es desperta i surt del llit.

*“L'hora que ella ix del llit sembla que ella haja contínuament habitat en estanys d'aiga o en lloc de pantà: ab la vista verda e ab la carn crostuda e rascosa, semblant a cuixa d'esturç. (...) Les sues mamelles, quines penses que sien? Cert, blanes com a cotó, grans entrò al llombrígol e buides com a bossa de pastor. E après que s'ha vestida e ben cordada la camisa, fa-les inflar e estar tan plenes, rodones e plantades en lo pits, que sembla que així sien nades o que ella sia joveneta de quinze anys. Mas no és meravella, car si la pasta fa hom inflar manejant, quant més la carn, que és sensible.”*⁵

4. Anònim, *Mirall del fotre*. Barcelona: Ed. Columna, 1996.

5. Bernat Metge, *Obra completa de Bernat Metge*. Barcelona: Ed. Selecta, 1983, p. 215 i 225-226.

Reflexions semblants les trobaríem també en autors com el gironí Francesc Eiximenis, o Anselm Turmeda.

Dintre de la novel·la cavalleresca, segle XV, tenim en català una obra extraordinària, el **Tirant lo Blanc**, de Joanot Martorell (1414?-1468), que conté una llarga sèrie d'escenes tòrrides (que podrien ser considerades porques sense cap recel), situades en un escenari exòtic com podia ser, en aquells anys, la cort de Constantinoble. Costa de triar alguna escena per exemplificar-ho perquè la novel·la en conté moltes. Vegem-ne una de molt coneguda, la rebuda que fan al capità Tirant les dones de la cort grega que estava de dol per la mort del primogènit a mans del turc. La salutació de Carmesina és, sens dubte, una rebuda ben poc normal i que ja anuncia com aniran les coses en un futur.

“Dient l'emperador tals o semblants paraules les orelles de Tirant estaven atentes a les raons, e los ulls d'altra part contemplaven la gran bellea de Carmesina. E per la gran calor que feia, perquè havia estat amb les finestres tancades, estava mig descordada mostrant en los pits dues pomes de paradís que crestallines parien, les quals donaren entrada als ulls de Tirant, que d'allí avant no trobaren porta per on eixir (...)”

La virginitat de Carmesina és una qüestió de principis, que no és objecte d'especulacions i és protegida sense fissures per la cort mateixa. Així, en una escapada nocturna, Tirant —incitat per Plaerdemavida— entra a la cambra de Carmesina. Ella vol i dol: *“Prec-te que te'n vages, car contínuament tremolen los meus pits de recel temorós”*. Tirant no perd el temps i, en presència de totes les dames, passa a l'atac:

“E Tirant no curà de les paraules de la Princesa, sinó que s'acostà envers ella, e pres-la en los braços e besà-la moltes vegades los pits, los ulls e la boca. E les donzelles, com veien que Tirant així jugava ab la

*senyora, totes estaven a la cominal; però com ell li posava la mà dejús la falda, totes eren en sa ajuda.”*⁶

És Plaerdemavida qui porta les coses més lluny. Fica Tirant a la cambra de Carmesina i l'amaga darrere d'unes caixes perquè pugui veure sense ser vist. Serà Plaerdemavida qui, en una escena de llit amb ingredients lèsbics, ocuparà el lloc de Tirant al costat de la princesa.

“E com ella fou tota nua, Plaerdemavida pres una candela encesa per fer plaer a Tirant: mirava tota la sua persona e tot quant havia filat e deia-li:

—A la fe, senyora, si Tirant fos ací, si us tocava ab les sues mans així com jo faç, jo pens que ell ho estimaria més que si el faïen senyor del reialme de França.

—No cregues tu això —dix la princesa—, que més estimaria ell ésser rei que no tocar-me així com tu fas.

*—Oh Tirant senyor, e on sou vós ara? ¿Com no sou ací prop perquè poguéssu veure e tocar la cosa que més amau en aquest món ni en l'altre? Mira, senyor Tirant, vet ací los cabells de la senyora Princesa; jo els bese en nom de tu, qui est dels cavallers del món lo millor. Vet ací les sues cristal·lines mamelles, que tinc cascuna en sa mà: bese-les per tu: mira com són poquetes, dures, blanques e l·lises. Mira, Tirant vet ací lo seu ventre, les cuixes e lo secret. ¿Oh trista de mi, que si home fos, ací voldria finir los meus darrers dies! Oh Tirant, on est tu ara?”*⁷

Què devia estar passant pel cap de Tirant? Ho diu meravellosament la novel·la:

“Tirant tot açò mirava i prenia-hi lo major delit del món (...)”. L'escena continua amb Tirant ficat al llit entre les dues dones...

6. Joanot Martorell, *Tirant lo blanc*, vol. 1. Barcelona: Ed. 62, MOLC, 1983, p. 221-222 i 409).

7. Joanot Martorell, *ibid*, vol. 2, p. 46.

Encara a València, i a cavall dels segles XV i XVI, l'escriptor **Jaume Roig**, ens deixa un *Llibre de les dones, o Spill* (1460), escrit en versos brevíssims, de quatre síl·labes, que és un retrat de les dones de l'època en clau irònica i sarcàstica. He triat un exemple que explica quina estratègia utilitzen les monges quan els sobrevé un embaràs.

*“Si són prenyades / e ve a llum / és llur costum / a tres o quatre / fer-los debatre / ab daus rifant / o sorts gitant / “pare qual és”; mas les de més / mai no parixen, / ans se'n desixen / polidament; sabidament / la llet s'eixuguen.”*⁸

Fem un salt en el temps i anem al barroc on trobem, en la literatura catalana, un dels poetes de més perllongat record precisament pel vessant porc de la seva obra, tot i que en els darrers anys es reivindica, amb tota justícia, el valor de la seva producció poètica. Es tracta del Rector de Vallfogona, un tortosí anomenat en realitat **Francesc Vicent Garcia** (1579/82-1623). A més de poesia de tipus seriós, Garcia escrivia, per a la seva pròpia diversió, poemes porcs, de tema sexual i escatològic, la majoria de vegades amb intencions satíriques, molt en la línia del barroc. El rector dedica un sonet a una noia de moral distreta a qui anomena “nimfa de aigüera”, la qual, pel que sembla, pretenia cobrar al bon rector pels seus serveis amoris:

*“Ai, cap de deus en vós, nimfa de aigüera,
que us ho vull dir ab frase catalana!
¿No us era molta sort que ma sotana
tocàs vostra faldilla mondonguera?*

*¿No sabem tots que en vostra claveguera
entren mil reguerons cada setmana,
i que en l'obert clivell d'eixa magrana
piquen tots los pardals d'esta ribera?*

8. Jaume Roig, *Llibre de les dones, o Spill*. Barcelona: Ed. Barcino, 1928, p. 93.

*Si per desopilar-me de pecúnia
al florejat tenor de mon precari
voleu mostrar-vos espinosa i grave,*

*perquè us vull traure prest de aqueixa angúnia,
sapiau què és lo tresor de mon armari:
dos prunes solament, i un famós rave!”*⁹

La qüestió escatològica tampoc no passa per alt en la ploma afilada de l'enginyós rector, que comença amb aquesta dècima un “Himne a la merda”.

*“No serà persona cuerda
ni manco estimada en res
ni tampoc bon portuguès
qui dirà mal de la merda.
Que encara que sia verda
blanca, negra, parda o groga,
no és just que ningú se moga
per dir que sia dolenta
perquè encar que sia pudenta,
és antiquíssima droga.”*¹⁰

A la segona meitat del segle XIX, coincidint amb el renaixement de les nostres lletres, es registra una gran influència al que s'ha anomenat teatre popular, que es representava amb condicions tècniques molt precàries en casals, ateneus, sales de teatre de barri. Els destinataris n'eren les capes populars, menestrals i obreres de la societat i els autors tenien com a premissa la redacció d'obres de caràcter costumista, amb una trama molt senzilla i escrites segons un model de llengua popular, de carrer, que anomenaven “*el català que ara's parla*”. Era un teatre intranscendent, que no tenia altra finalitat que la de distreure i divertir.

Entre els autors més destacables d'aquesta etapa tenim dramaturgs com Conrad Roure o **Frederic**

9. <http://vallfogona.usuaris.net> (web elaborada per Alfred Santacana i Gasull).

10. Martí de Riquer, *Història de la literatura catalana*, vol. 3. Barcelona: Ed. Ariel, 1980, p. 643.

Soler (1839-1895), que signava amb el pseudònim de Serafí Pitarra les obres més porques.

Una obra de joventut de Pitarra, de la qual després va renegar i va intentar fer desaparèixer, és *Don Jaume el Conqueridor*, un drama històric en un acte i vers, que és tot ell pura delícia. La figura central del drama és el rei, convertit per la ploma de Pitarra en una figura doblement heroica, en el camp de batalla i al llit, allò que se'n diu un primera espasa. Observi's com el rei mateix explica al personatge de Muntaner l'aventura que va tenir amb Constança, la infanta de Sicília:

*“El brillo de sos ulls em deia: carda'm!
el somris dels sos llavis: no te'm tires?
El meu cor deia a Déu: de pecar guarda'm!
i mon carall encès llançava ires.
En aquell moment, ¡ai! sos ditets monos
de la xona pels pèls s'entretenien...
Llavors em vaig cagar ja en tots els tronos;
semblava que els dimonis em tenien.
M'entro tot d'un cop; ella s'esquitlla,
l'atrapo, fa un xisplet i s'aixerranca,
li fico el nap a dins, la mà a cada anca,
i allí mateix li vaig fotre una bitlla.*

Mont.: *Carall qui et puga fotre, punyetero!
I... li vau rompre el virgo?*

Rei: *Repunyeta!
¿si li vaig rompre dius? I que era estreta!
Va semblar que esbotzés algun pandero.*

Mont.: *Li devieu fer sang?*

Rei: *Ja ho crec, pobreta!
Com bruta veus que surt de la batalla
ma espasa que tants caps de moro talla
ma pixa vaig ficar dins la bragueta.”¹¹*

Pitarra desmitifica un acte de guerra, la insurrecció dels moros de Múrcia, d'aquesta manera.

Aquest és el comunicat que els cristians murcians, amenaçats per les armes sarraines, envien al rei demanant auxili:

*“Senyor, de Múrcia els moros,
furients com la lletarada
quan surt tota enfurismada
de la punta del carall,
han travessat la frontera,
matant homes, fotent dones,
tallant ous, eixamplant xones,
i omplint-ne de sang la vall.
Amb gran ànsia aquí s'espera
que ens envieu vostres tropes,
que sinó, en faran sopes
de carn cristiana, els bacons.
Puix si tardeu un sol dia
a sortir de Barcelona
no queda amb virgo una xona
ni un home viu amb collons.”¹²*

A cavall del segle XIX i el primer terç del segle XX a Catalunya van proliferar una sèrie de publicacions de caràcter satíric d'un gran èxit entre les classes populars i que el fariseisme de la burgesia barcelonina s'encarregava de desvirtuar: *El Papitu*, *El Be Negre*, *L'Esquella de la Torratxa*, *La Campana de Gràcia*... A més hi havia un gran ambient en tertúlies, penyes i redaccions de diaris. Protagonista directe d'aquesta ebullició és el popular dramaturg, periodista i poeta **Josep M. de Sagarra** (1894-1961), que hi desplegava una faceta creadora (poc coneguda i poc valorada) de poesia porca. El domini de la llengua que Sagarra demostra en la seva literatura, l'aplica a una temàtica satírica i humorística, de caràcter inequívocament porc.

11. Frederic Soler, *Don Jaume el Conqueridor*. Barcelona: Ed. Milà, 1992, p. 8-9.

12. Frederic Soler, *ibid.*, p. 22.

La mostra que he inclòs és un poema satíric provocat per l'anunci que el farmacèutic Wenceslau Dutrem es presentaria de candidat a les eleccions. Aquest senyor era l'inventor i el comercialitzador d'un remei contra la impotència masculina que s'anomenava Erotyl (Juventud eterna). Sagarra és implacable a l'hora de divertir-se amb la notícia i de repassar, de passada, tots els polítics de l'època.

*“Els senyors de certa edat
ja tenen llur candidat:
Wenceslau Maria Dutrem,
ara sí que tremparem!”*

*Inventor de l'Erotyl,
que enlaira el membre viril,
un dia que feia vent
va fer aquest descobriment.*

*Barrejant fils de sotana
amb collons de sargantana,
dues unces de placenta
i un raquet d'aigua calenta,
per comprovar els seus efectes
en dona a qualques subjectes.*

*Tantost el tasta el porter
que ja prenya la muller.*

*El del principal primera
prenya dona i portera.*

*El del principal segona
se'n va de cap a la xona.*

*El senyor del primer pis
dóna pel cul a un Lluís.*

*A don Amadeu Hurtado
se li aixeca amb desenfado.*

*A en Maluquer i Viladot
se li revifa el ninot.*

*El cabdill dels esquerrans
no l'ajup ni amb dues mans.*

*A en Pellicena i Camacho
li branda com la d'un matxo.*

*A don Pere Coromines
li brollen dotze sardines.*

*Don Francesc Cambó i Batlle
se la passa per l'espatlla.*

*En Civera Sormaní
no se'n sabia avenir.*

*Fins i tot don Pere Rahola
porta en carro la titola.*

*I fins don Francesc Macià
se'n va a casa La Mamà.*

*El món d'un a l'altre extrem
canta l'èxit d'en Dutrem.*

*I li porten amb safata
una cigala de plata.”¹³*

En la mateixa línia de la poesia porca, implacable amb els polítics poc honestos, Sagarra no perdona que un conseller de la dreta hagués concedit una subvenció considerable a una actriu destacada de l'escena catalana perquè pogués fer una temporada de teatre a Barcelona:

*“La qüestió del teatre,
del teatre català,
és una qüestió de catre,
que n'hauríem de parlar.*

13. Josep M. de Sagarra, *Poemes satírics*. Barcelona: Ed. La Campana, 1989, p. 53-54.

*Per quinze mil de l'ala,
que el treuen del compromís,
es fa mamar la cigala
el conseller don Lluís,
qui, amb veu feble i lassa,
diu en els signes primers:
"Ai, Mercè, si te'ls empasses,
te'n daré quinze mil més".*¹⁴

Tot i que l'espai no permet detenir-s'hi, cal esmentar en aquesta època la proliferació dels cabarets i l'èxit d'un determinat tipus de cançó picant i enginyosa, els cuplets, que feien les delícies del públic masculí que assistia als espectacles. Naturalment, les vedets que els interpretaven eren qualificades per la societat benpensant com a porques.

Fins i tot a **Carles Riba** (1893-1959), poeta rigorós, puntal de les lletres catalanes del segle XX, amb una moral de pedra picada, tot i que sembla increïble se li atribueix un sonet porc. Segons que publica i dona a conèixer Quim Monzó, el poema va ser trobat deu fer cosa de 25 anys en un quadern a la casa que el poeta tenia a Cadaqués. Discutit o no, l'estil és inconfusible, té el to elegíac d'una passió ja extingida:

*"¿Recordes, Clementina, aquell oreig
que, remonent de Venus el parrús,
enravenà del tot el que, difús,
llanguia a l'entreuix en estiueig?*

*Recordo la remor i l'estrany pledeig
dels teus sotsllavis reclamant l'intrús
que començava d'espargir, confús,
pels solcs obacs son trèmol degoteig.*

*I ara em demano, ja esgotat el doll:
"Si tu no, ¿quina dea apassionada
en jo trempar signava el meu capoll?"*

*Puix hi hagué goig, no Gràcia, en l'abraçada,
¿fóres tu la qui em féu cridar, com foll:
"Clementina, collons, quina cardada!"*¹⁵

Molt a prop dels nostres dies, el diari *Avui* publicava una suplement setmanal satíric i humorístic que signaven amb pseudònims floralescos escriptors com Ramon Solsona o Joan Rendé. Reprodueixo un sonet dedicat a una cantant italiana de fama efímera i pits enormement embotits de silicona que s'anomenava Sabrina, aquella que cantava allò de *Boys, boys, boys...* El sonet porta per títol: "A les cantimplores de Sabrina":

*"Pectorals inflamats com dos melons
segon cul que la brusa desbotona,
pitrrera elefantíaca, bessona,
rotunda contrincant dels biberons.*

*Qui pot beure a galet de tos porrons
ja mai més ne vol cap de silicona.
Tu prengueres de Tetis la corona
amb lo sacseig tribal de tos pendons.*

*Torna la carn de la femella obesa,
los homes sucumbeixen davant l'arma
molsuda i succulenta d'un pitam.*

*Oh paradís perdut de ma infantesa!
En ton escot voldria jo gronxar-me,
bressat per una tremolor de flam."*¹⁶

Existeix, doncs, una moderna tradició de cançó popular porca que, arrencant dels cuplets que es cantaven al Paral·lel, passaria per les cançons de taverna, els discos de grups desapareguts com **La Trinca** o **Follim-Follam** i, per exemple, les composicions d'**Albert Pla**. El gènere televisiu

15. Quim Monzó, *ZZZZZZZ*. Barcelona: Ed. Quaderns Crema, 1987, p. 45-46.

16. Lo Gayter del Besòs, *Sach de gemechs*. Barcelona, Llibres de l'AVUI, 1989.

14. Josep M. de Sagarra, *ibid.*, p. 49.

del monòleg més o menys graciós també beu molt directament de la literatura porca, per no parlar del gènere oral per excel·lència, de permanent actualitat i en constant ebullició, que serien els acudits verds.

La darrera mostra d'aquesta antologia que he presentat és de Celdoni Fonoll, rapsoda-poeta calafi que ha tocat amb insistència i amplitud el gènere porc. Ho ha fet sense complexos i amb una frescor i bon humor molt destacable. Es tracta d'un breu poema en heptasíl·labs, absolutament boig, senzill i curt, prou explícit.

*“Sucava en un got de llet,
creient que es recarregava,
la ploma de l'entreuix
que li va quedar esgotada
després de la gran xingada.”¹⁷*

Això és tot. Em sembla que la mostra és suficientment àmplia i rica com per deixar demostrada l'afirmació que feia a l'inici de l'article. Efectivament, existeix una literatura catalana porca, que potser caldria rescatar de l'oblit i donar-li una presència més normal en la nostra vida cultural. No cal amagar vergonyosament aquesta producció literària. Hi és i té el seu pes. Reconequem-nos-hi i fruïm-ne! Al capdavall, els qui parlem, escrivim, creem i procreem en català no som diferents dels altres éssers humans. Segurament l'ombra del noucentisme és encara molt allargada.

17. Celdoni Fonoll, *Versos perversos*. Barcelona: Ed. La Magrana, 1995, p. 26.

JAUME FARRÉS I COBETA (Igualdà, 1964). Llicenciat en Filologia Catalana per la UAB i en Humanitats per la UOC. Professor de llengua i literatura catalanes a l'IES Alexandre de Riquer de Calaf. Ha elaborat l'estudi *Joan Llacuna: el poeta d'Igualdà*.